

BORSA TARIM

ŞANLIURFA

Tarımda Kalite

Ocak-Şubat-Mart 2020 | Sayı: 2

8 *Bizi ve Ülkemizi Coronavirüs'ten Koruyacak 14 Altın Kural*

12 *Hububat Sektörel Değerlendirme Paneli*

14 *Şanlıurfa Mozaikleri*

BİZ BİZE YETERİZ
TÜRKİYEM

Makarnalık
Buğday

Dünyaca Ünlü
Gazelhan Kazancı
Bedih

Şanlıurfa ve
Nar Yetiştiriciliği

Buğdayın
Zararlısı

Türkiye'mizi layık olduğu seviyeye yükseltebilmek için mutlaka ekonomimize birinci derecede önem vermek mecburiyetindeyiz.
Gazi Mustafa Kemal Atatürk

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın
Borsamızı Açılış Ziyareti

İÇİNDEKİLER

12

*Hububat Sektörel
Değerlendirme Paneli*

53

*Koyun ve
Keçilerdeki
Önemli
İç Paraziter
Hastalıklar*

*TOBB Kadın Girişimcilerin
Programına Katılım
Sağlandı*

9

14

*şanlıurfa
Mozaikleri*

Şanlıurfa Ticaret Borsası
Resmi yayın organıdır. 3 ayda 1 yayınlanır.
Yıl: 2020 Sayı:3 (Ücretsizdir)
NİSAN-MAYIS-HAZİRAN

Şanlıurfa Ticaret Borsası

Adına İmtiyaz Sahibi **Mehmet KAYA**

YAYIN KURULU

Küçük Nasan BÜLBÜL

Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Orhan GÜLLE

Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Nusret KARA

Yönetim Kurulu Sayman

Mahmut KOÇ

Yönetim Kurulu Üyesi

Mehmet DURMUŞ

Genel Sekreter

DANIŞMA KURULU

İsa KIZILDEMİR

Meclis Başkanı

Mahmut ÇİFTÇİ

Meclis Başkanı Yardımcısı

Mehmet ALTINDAĞ

Meclis Başkanı Yardımcısı

Faruk AKBAŞ

Meclis Üyesi

Halil KUTLUAY

Yönetim Kurulu Muhasip Üye

Mahmut KOÇ

Meclis Üyesi

Mehmet DURMUŞ

Genel Sekreter

Ali SATIŞ

Genel Sekreter Yardımcısı

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Ayşe ÇADIRCI KANDEMİR

BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER

İbrahim Engin AKALIN

EDİTÖR

İbrahim Engin AKALIN

İLETİŞİM

ŞANLIURFA TİCARET BORSASI

Tel: +90 414 315 10 66

Fax: +90 414 315 10 69

Tarımda Kalite

Türkiye, tarımsal ekonomi açısından önemli hedefleri olan bir ülkedir. Türkiye’de tarım; beslenme ve iş gücüne etkisi, milli gelire katkısı ve sanayi sektörüne sağladığı hammadde ile sosyoekonomik bir sektör olma özelliğine sahiptir.

Gerek üretim gerekse de ihracat açısından tarım, ülkemiz ve bölgemiz için çok önemli bir alanı kapsamaktadır. GAP’ın merkezi konumunda bulunan Şanlıurfa’da tarım ve hayvancılık en önemli geçim kaynağını oluşturmaktadır.

Tarım sadece Şanlıurfa da değil tüm Türkiye’de ve hatta tüm Dünya’da çok önemli bir sektördür. Önemi de yalnızca toplam üretimden aldığı paydan dolayı değil, temel besin maddelerini, sanayinin ham maddelerini üreten bir sektör olması, istihdamdaki ve ihracattaki payı gibi faktörlerle de doğrudan ilişki içerisinde olması ile alakalıdır. Türkiye’de bu faktörler içerisinde özellikle istihdam açısından tarımın önemi oldukça yüksektir. Dolayısıyla biz sadece sosyal bünyemiz açısından tarımı düşünsek dahi, tarımın önemini kavrayarak, tarımın terk edilemeyeceği sonucuna varmış oluruz. Ama gerek üretim gerekse ihracattaki payı açısından da tarım Türkiye için önemli bir alanı kapsamaktadır. İlimiz ekonomik yönden tarıma bağlıdır. Nüfusun önemli bir kısmı da geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlamaktadır.

Kurulduğu günden beri üyelerine oldukça önem veren, üye memnuniyetini ön planda tutan ve bu yönde bütün imkanlarını seferber eden Ticaret Borsamız, faaliyetlerine kararlılık ile devam etmektedir. Üyelerin sorunlarını anında çözebilmek için Borsa Meclisi, Yönetimi ve Personelleri ile çeşitli çalışmalar yapan ticaret borsamız, üye memnuniyeti ve kaliteli hizmet için de çalışmalarını sürdürmektedir. Üyelerine kaliteli hizmet sunarak Türkiye çapındaki borsalar arasındaki önemini koruyan borsamız, çıkarmış olduğu yayınlarla da üyelerine ulaşmaya çalışmaktadır. Dergimizin diğer sayılarında olduğu gibi bu sayımızda da borsamızın faaliyetleri hakkında bilgiler edineceksiniz. Keyifli okumalar dilerim.

Mehmet Kaya
Yönetim Kurulu Başkanı

Bizi ve Ülkemizi Koronavirüs'ten Koruyacak 14 Altın Kural

Toplumsal Sağlığımızı korumak ve Koronavirüs'ün Ülkemiz genelinde yayılmasını önlemek amacıyla Sağlık Bakanlığının Açıkladığı 14 Altın Kural'a uymamız Toplumun geleceği açısından Koronavirüs ile mücadelemizde kazanmamızı sağlayacaktır.

- 1- Ellerinizi sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca ovalayarak yıkayın.
- 2- Soğuk algınlığı belirtileri gösteren kişilerle aranıza en az 3-4 adım mesafe koyun.
- 3- Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burunu tek kullanımlık mendille kapatın. Mendil yoksa dirseğin iç kısmını kullanın.
- 4-Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçının.
- 5-Ellerinizle gözlerinize, ağızınıza ve burnunuza dokunmayın.
- 6-Yurt dışı seyahatlerinizi iptal edin ya da erteleyin.
- 7-Yurt dışından dönüşte ilk 14 günü evinizde geçirin.
- 8-Bulduğunuz ortamları sık sık havalandırın.
- 9-Kıyafetlerinizi 60-90°C'de normal deterjanla yıkayın.
- 10-Kapı kolları, armatürler, lavabolar gibi sık kullandığınız yüzeyleri su ve deterjanla her gün temizleyin.
- 11-Soğuk algınlığı belirtileriniz varsa yaşlılar ve kronik hastalığı olanlarla temas etmeyin, maske takmadan dışarı çıkmayın.
- 12-Havlü gibi kişisel eşyalarınızı ortak kullanmayın.
- 13-Bol sıvı tüketin, dengeli beslenin, uyku düzeninize dikkat edin.
- 14-Düşmeyen ateş, öksürük, ve nefes darlığınız varsa, maske takarak bir sağlık kuruluşuna başvurun.

Şanlıurfa Ticaret Borsası, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Münasebetiyle Organize Edilen Programa Ev Sahipliği Yaptı

Şanlıurfa Ticaret Borsası ev sahipliğinde gerçekleştirilen, TOBB Kadın Girişimciler Kurulunun (KGK) organize ettiği, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odasının da desteklediği programa, Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbaba, Garnizon Komutanı Tuğgeneral Oktay Ağbuga, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıkıoğlu ve TOBB Yönetim Kurulu Üyeleri, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanı Zeynel Abidin Beyazgül, Ticaret Borsası Başkanı Mehmet Kaya, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Halil Peltek, TOBB KGK Başkan Yardımcısı Cevahir Asuman Yazmacı, TOBB KGK İl Başkanları, Şanlıurfalı iş kadınları ile kamu kuruluşları ve özel sektörde çalışan çok sayıda kadın katıldı.

TOBB KGK Şanlıurfa İl Başkanı Cevahir Asuman Yazmacı'nın açılış konuşması, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbaba ve Büyükşehir Belediye Başkanı Zeynel Abidin Beyazgül'ün konuşmalarının ardından kürsüye gelen Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin, kadınların ekonomik, sosyal ve siyasal hayata aktif katılımının artırılması, ötekileştirme ve şiddetin olmadığı, müreffeh bir yaşam özleminin dile getirildiği 8 Mart Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle, başta şehit anneleri ve eşleri olmak üzere tüm kadınların 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü tebrik etti.

Şanlıurfa Valisi Abdullah Erin:

“Bizim hareket noktamız olan kadim kültürümüz, geleneklerimiz, tarihimiz ve elbette inancımızdır.

Kadın-erkek eşitliği, diğer bir manada toplumsal cinsiyet eşitliği kavramlarının tartışılması gerektiğini kaydeden Vali Erin, “Bizim hareket noktamız olan kadim kültürümüz, geleneklerimiz, tarihimiz ve elbette inancımızdır. Aslında bu değerleri referans aldığımızda, bir anlamda batının dayatması olan ve kafa karıştıran kavramların bizim için hiçbir anlamı olmadığını, kadın-erkek arasındaki ilişkilerin düzenlemelerde tereddüt yaratacak bir husus olmadığını ifade etmek isterim” ifadelerini kullandı.

İslam inancında, erkek ve kadının birbirini tamamlamak üzerine yaratıldığına, kadın ve erkeğin sorumluluklarının hem vahiy hem de Hz. Peygamber'in pratiği ile belirlendiğine inanıldığını belirten Vali Erin, zaman içerisinde vahiy ekseninden uzaklaşıldıkça taraflardan birinin aleyhine gelişmelerle karşı karşıya kalındığını söyledi. Bu dengenin genelde daha zayıf olan kadın aleyhine geliştiğine dikkat çeken Vali Erin, İslamiyet'ten önceki toplumlarda kadın olmanın bir utanç vesilesi sayıldığını, bu utançın sonucu olarak kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğünü anımsattı. Batı toplumlarının da yakın zamana kadar bundan farklı bir tutum içinde olmadığını ifade eden Vali Erin, "Bugün toplumsal cinsiyet eşitliğini tartışma konusu eden batının, yakın çağa kadar kadını üçüncü sınıftan daha aşağıda gördüğünü ve o şekilde değerlendirdiğini biliyoruz." diye konuştu.

İslamiyet'le birlikte kadın-erkek dengesinin yeniden kurulduğunu, erkek ve kadının insan ortak paydasında değerlendirildiğini dile getiren Vali Erin, "Kur'an-ı Kerimde Cenab-ı Allah, hitabında hiçbir zaman ey erkekler demiyor. Bütün hitaplarında 'mümin kadınlar, mümin erkekler', 'salih kadınlar, salih erkekler', 'Allah yolunda varlıklarını sarf eden mümin erkekler ve mümin kadınlar' diyor. Tabi bunu derken, her türlü fitri, fizyolojik ve metafizik farklılıkların da olduğunun farkında olmamız gerekiyor. Dengenin de bu doğal farklılıkların dikkate alınarak oluşturulması gerektiğini hesaba katmamız gerekiyor. Bu özellikleri yok sayarak veya ihmal etmek suretiyle, erkek ve kadın arasında matematiksel bir eşitliği dayatmak, kadına da erkeğe de zulümdür" ifadelerine yer verdi. TOBB Kadın Girişimciler Kurulunu gerçekleştirdiği faaliyetlerden dolayı tebrik eden Vali Erin, Şanlıurfa'nın turizm, sanayi, tarım ve hizmet sektöründe hızlı bir kalkınma sürecine girdiğini, bu süreçte kadın girişimcilerin önemli bir rol üstlendiğini hatırlattı.

“

Hububat Sektörel Değerlendirme Paneli

1988

17.12.2019 - ŞANLIURFA

*Ulusal Hububat Konseyi, Yönetim Kurulu Üyesi Bayram
Sade, Yönetim Kurulu Başkanımız Mehmet Kaya'ya
plaket takdim etti*

Şanlıurfa Ticaret Borsası ve Ulusal Hububat Konseyi işbirliği ile düzenlenen “2019 Yılı Hububat Sektörel Değerlendirme Paneli” sektörün önde gelen temsilcilerinin katılımlarıyla birlikte Ticaret Borsamız M.Rıfat HİSARCIKLIOĞLU Toplantı Salonunda gerçekleşti

Şanlıurfa Ticaret Borsası ve Ulusal Hububat Konseyi işbirliği ile düzenlenen “2019 Yılı Hububat Sektörel Değerlendirme Paneli” sektörün önde gelen temsilcilerinin katılımlarıyla birlikte Ticaret Borsamız M.Rıfat HİSARCIKLIOĞLU Toplantı Salonunda gerçekleşti. Saygı duruşu ve istiklal Marşı'nın akabinde açılış konuşmasını Yönetim Kurulu Başkanımız Mehmet KAYA yaptı. Açılış konuşmasını yapan Başkan KAYA ülkemizde ve ilimizde yaşanan tarımsal sorunları dile getirdi. Panel katılım sağlayan protokolümüzün konuşmalarının ardından istatistiki bilgiler eşliğinde çok değerli panelistlerimizin sunumları ve değerli hocalarımızın engin bilgileriyle katılımcıların sorularını cevapladığı soru-cevap bölümüyle devam etti. Panel, Yönetim Kurulu Başkanımız Mehmet KAYA'nın ve panele katılan protokolümüzün plaket takdim törenleriyle sona erdi.

“

Şanlıurfa Mozaiikleri

Prof. Dr.Mehmet ÖNAL
Harran Üni. Fen-Ede. Fak.
Arkeoloji Bölümü

Daha düne kadar Urfa mozaiği denildiğinde, Osrhoene krallığı döneminde yapılan, yerel giysili, sosyal içerikli yerel atölye ustalarının yaptıkları mozaikler akla gelirdi. Haleplibahçe’de gün ışığına çıkarılan Doğu Roma İmparatorluk üslubundaki mozaikler bu düşünceyi tamamen değiştirdi.

Osrhoene krallığı döneminde yapılan mozaiklerin geneli, sakallı erkekler yanlarında eşleri ve çocuklarıyla ailecek tasvir edilmişti. 1950-60’larda Segal’in fotoğraflarını çektiği bu mozaiklerden biri dahi Şanlıurfa Arkeoloji Müzesi’nde teşhir edilememekte. Çoğunluğu yurt dışına dağılan, bir kaçı da yurt içi müzelerde bulunan bu mozaiklerden sadece birinin parçası günümüzde restore edilerek Şanlıurfa Müzesi’nde teşhire hazır hale getirilmiş.

Osrhoene krallığının bulunduğu yer kaydı olan mozaiklerinin tamamı Urfa’nın Eyyubiye ve Şehitlik mahallelerindeki nekropol alanında bulunmuş. Bu nekropol alanları Edessa şehrini güney, güney batı, kuzey ve kuzey batıdan kuşatmaktaydı.

Mozaiklerin birkaçı Şanlıurfa Arkeoloji Müzesinde, biri in situ, birkaçı il dışında Türkiye’deki müzelerde, bazıları yurt dışında, bazıları da kayıp olup, nerede oldukları bilinmiyor. Edessa mozaik atölyelerinde yapılan mozaiklerden diğerleri ise günümüzde gerek yurt içi, gerekse yurt dışında parçalar halinde bulunuyor.

Osrhoene mozaiklerinin özellikleri:

Opus Tessellatum tekniği kullanılmıştır. Kontur çizgilere ağırlık verilmesi nedeniyle figürler yüzeysel olarak ön plana çıkmış ve izleyiciye daha çok yaklaşmıştır. Bu nedenle figürlerin yerleştirilişinde derinlik görülmez. Üslubunda cepheden verilmiş aile fertlerinin renkli ve süslü doğulu tarzda giysiler içinde, hiyerarşik düzende betimlendikleri görülür. Yetişkin erkekler sakallı olup, sakin ve dingin yüz ifadesine sahiptir. Bazı mozaiklerde erkekler Frig başlıklıdır. Erkekler, dizlere kadar inen uzun bir üst giysi ve bunun altında genel olarak şalvarla tasvir edilmişlerdir. Bazen pantolon da giyilmektedir. Pantolonlar bazen geniş bazen ise dar olarak görülüyor.

Kadınlar himation (pella-ehram) altında bol nakışlı ve süslü uzun kollu tunikler giyinmekte ve saçları örgülü olup, başlıklı veya baş örtülü de olsa, yüzleri açıktır. Genel olarak tepeye doğru incelerken yükselen farklı renklerde birden çok şeritli yüksekçe başlık (köfü) giyilir. Bu yüksekçe başlıkların maddi refahın göstergesi olduğu ifade edilir. Başlıkların üstünde örtü (yaşmak-duvak) yer alır.

Edessa nekropol mozaikleri Estrangelo Suryanice yazıtlıdır. Osrhoene krallığının M.S. 2. ve 3. yüzyıla tarihlenen nekropol mozaikleri mitolojik figürlü, aile tasvirli ve geometrik desenli olarak gruplanmaktadır.

1. Orpheus Tasvirli Mozaik:

Edessa (Urfa)'da günümüzde bilinen en erken tesseralı mozaik Roma İmparatorluğu'nun vasal krallığı olan Osrhoene krallığı dönemine (M.S. 194 yılına) tarihlenen ve mitolojik figür olan Orpheus (Orfeus) tasvirli mozaiktir (Fotoğraf 1). Günümüzde Dallas Sanat Müzesi'nde sergilenmekte olan bu mozaikte Barsaged adında mozaik sanatçısının adı Suryanice harflerle yazılıdır. Mozaikte lir çalan ozan Orpheus'un etrafına toplanan çeşitli hayvanlar müziği dinlerken tasvir edilmiştir. Ozan Orpheus, orfizm denilen mistik inancın kurucusu sayılmaktadır.

Ozan Orpheus'un gövdesinin üst kısmı cepheden, ayakları ve başı $\frac{3}{4}$ sağa dönük verilmiştir. uzun kollu yeşilimsi khiton, kahverengi himation ve sol omuzu üstünde tutturulan kahverengi pelerin giyimlidir.

Fotoğraf 1 : Orpheus tasvirli Edessa (Urfa) mozaïği, Dallas Sanat Müzesinde

Khitonun kolu ve bileği altın renginde bantlıdır. Benzer batlar Dionysos betimlerinde de görülmektedir. Başında kahverengi Frig başlığı yer alır. Orpheus, dizinin üstüne koyduğu dört telli müzik aleti liri çalarken betimlenmiştir. Sol elinin parmakları lirin tellerine dokunmaktadır. Lirin yaydığı nağmelerin etkilediği vahşi hayvanlar Orpheus'un etrafını sağlı sollu çevirmiştir. Anılan mozaikte merkezi bir düzenleme yoktur. Ortada irice tasvir edilen Orpheus, etrafındaki hayvanlar ise her iki yana yığılmış olarak

"merdiven perspektifi" üslubuyla işlenmiştir. Hayvanlar sanki birbiri üstünde dururcasına tasvir edilmiştir. Sağda aşağıdan üste doğru sırasıyla aslan, ayı, leopar ve domuz, solda ise dağ keçisi, at, ceylan, karga ve küçük bir kuş betimlenmiştir. Orpheus'un müziğini dinleyen vahşi hayvanların hepsinde coşku ve heyecanlı ifade görülür. Müziğin coşkusuyla sanki büyülenmiş gibidirler. Orpheus'un başının solunda ve aşağı sol alanda Suryanice yazılar yer almaktadır.

2. Zaydallat ve Ailesi Mozaïği (Cenaze Şöleni Mozaïği):

Fotoğraf 2 : Zaydallat ve Ailesi Mozaïği

Eyübiye Mahallesinde kaya mezarında 1956 yılında Segal tarafından bulunmuştur (Fotoğraf 2). Mozaikte panonun bordüründe Suryanice harflerle "ben, Barba'samin'in oğlu Zaydallat, bu kaya mezarını kendim ve çocuklarım için yaptırđım" yazılıdır. Figürlerin başlarının yanında Suryanice harflerle kendi adlarıyla babalarının adları yazılıdır. Sahnede Zaydallat ve eşi Awi'nin iki kız ve dört erkek çocuğu tasvir edilmiştir. Mutlu bir aile tablosu görünümündeki sahnede, ağlayan sızlayan, üzgün duran figürlerin yer aldığı bir cenaze görüntüsünden eser yoktur.

Kahverengi çizgi ve üçgen dizili kuşak arasında ikili örgü kuşağıyla çerçevelenen kare panoda Zaydallat ve ailesi tasvir edilmiştir. Sakallı ve Frig başlıklı aile reisi Zaydallat, panonun merkezinde, sol dirseğini dayadığı pembe yastıklı divana yan uzanır. Sağ eli dizinin üstünde olup, sol elinde çift kulplu cam kadeh tutar. Gövde cepheden, başı $\frac{3}{4}$ sola dönüktür. Uzun kollu gri giysi altında, ayağını saran kahverengi çizgili pembe pantolon giyer. Dikdörtgen yüzü, geniş alın, yay biçiminde kalın kaş, badem göz, güçlü burun, küçük ağız ve geniş çenelidir. Sakalı siyah beyaz dikey çizgilerle belirtilmiştir. Frig başlıklıdır. Zaydallat'ın solunda evin kadını Awi yer alır. Yüksekçe arkalı koltuğa oturur. Dirsekten kırarak ileri uzattığı sağ elinin parmakları eşinin sol omzuna dokunur. Gövdesinin üst kısmı cepheden, gövde alt kısmı ve başı $\frac{3}{4}$ sola dönüktür. Uzun kollu pembe kithon üstüne yosun yeşili himation giyimlidir. Zenginliğinin göstergesi olan yüksekçe başlıklıdır. Oval yüzlü, siyah saçla sınırlanan üçgen alınlı, siyah yay kaşlı badem gözlü, zarif burunlu ve küçük dudaklıdır. Baba ve anne arasında kızları Qimi'nin tasviri yer alır. Başı örtülüdür. Ayakta durur. Her iki eli babasına sırttan dokunacakmış gibi, ileri uzanır. Gövde ve başı $\frac{3}{4}$ sola dönüktür. Ev sahibinin solunda, oğulları Barşalma ve Ma'mi betimlenmiştir. Gövde ve başları cepheden verilmiştir. Ma'mi sağ elindeki

mendili babasına doğru uzatarak hizmete hazır beklemektedir.

Sahnenin önünde Zaydallat'ın kızı ayakta durur. Her iki elini sağa doğru uzatarak başı hizasında buhurdanlık tutar. Kollu gri tunik altında kırmızı şalvar giymiştir. Sağ ayağının parmakların üstüne basması, sol ayağının topuğunu kaldırmasıyla sanki dönerek dans eder görünümündedir. Bu figürün ön kısmında, panonun çerçeve çizgisinin üstünde Zaydallat'ın iki oğlunun büstleri tasvir edilmiştir.

Osrhoene krallığı mozaiklerinden günümüze kadar bilinenler nekropol mozaikleridir. Anılan krallığın saray veya villalarını bezeyen mozaikler henüz ele geçmemiştir. Balıklıgöl çevresinde ve Urfa kalesinde kazılar yapıldığında, saray ve villa mozaiklerinin de bulunacağı olasıdır.

Edessa'da, Osrhoene krallığı'nın villa mozaikleri henüz ele geçmesine karşın, Doğu-Roma İmparatorluğu üslubunda M.S. 6. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarına tarihlenen villa mozaikleri bulunmuştur. Halepli-bahçe mevkiinde Amazonlar Villası'nın tabanının süsleyen bu mozaikler 2006-2008 yıllarında Şanlıurfa Müze Müdürlüğü başkanlığında yapılan kazı çalışmalarında meydana çıkarılmıştır.

Amazonlar Villası Mozaiklerinin Özellikleri

Simetrik yerleştirilen iki iç avlu arasında yer alan dikdörtgen planlı büyük bir salonun etrafına dizilen odalardan oluşur. Koridor mozaïği, Akhilleus'un bebekliğinden Truva (Troia) savaşına gidişine kadar geçen sũreden sahnelerin anlatıldığı tasvirlerle, ana salonunun taban mozaïđi Argos ve Opora figũrleri, avlanan soylu figũrũ, kuşlar ve bitkisel desenlerle bezelidir.

Çalışma odasının mozaïđi Ktisis bũstũ, dinlenme odasının mozaïđi Zebra gũtũren zenci betimlidir. Konuk odası ise amazonların avlanmasınan tasvir edildiği mozaikle dũřelidir. Mozaik dekorasyonu, kuzey ve gũney i avlunun eşme havuzunda dũz beyaz, gũney havuzda dũz beyaz ve geometrik desenlidir. Yağlı boya resim gũrũnũmũnde olan panolardaki figũrlerin fonunu oluşturan beyaz tesseralar, balık pulu biçiminde dũřenen kafes desenleridir. Mozaik tesseraları oldukça kũũk ebatlıdır. Tessera sayısı bazı odalarda 10 cm. de 490 tesseraya ulaşmaktadır. Bu nedenle, anılan mozaik bũlgede tespit edilen en kũũk mozaiktir.

Fotoğraf 3. Avlanan Amazonlar kraliçesi, Amazonlar Villası

Fotoğraf 4. Ölmek üzere olan yaralı aslan, Amazonlar Villası

Mozaik kompozisyonu, oda merkezinde dikdörtgen pano bunun etrafında figürlü veya geometrik bordur dizilimi şeklindedir. Gerek bu tip tessera dizilişi, gerekse av sahneli mozaiklerde merkezi figür etrafında diğer figürlerin avlanmasının tasvir edildiği mozaikler M.S.5.-6. yüzyıllarda Antiocheia, Apemeia ve diğer antik kentlerde de yaygın olarak görülmektedir.

Haleplibahçe mozaiklerinde figürlerin gövde hatları ayrıntılı olarak işlenmiştir. Renk tonlarıyla vücut hatları birbiri içinde eritilip figürlerin dış çizgisi (kontur) kaybedilmiştir. Bunun en güzel örneği Amazonların Avlanması'nın tasvir edildiği sahnedeki atın gövdesinde görülüyor. (Fotoğraf 3). Burada, atın gövde ayrıntıları belirtilmiş olup, renk tonlarıyla hatlarda yuvarlaklık, derinlik de sağlanmıştır. Hem Amazonlarda hem de hayvanlar yüz ifadesi etkili biçimde belirtilmiştir. Örneğin ölmek üzere olan yaralı aslanın acı çeker hali yüzünde ve gözlerinde açıkça görülebiliyor. (Fotoğraf 4). Dışa vurumculuk belirgindir.

Amazonlar Villası'ndaki mozaik kompozisyonu, oda merkezinde dikdörtgen pano, bunun etrafı bordur dizilimi şeklindedir. Mozaik deseni, bitkisel, geometrik ve figürlerden oluşmaktadır. Bezemede genellikle orta pano figürlü, yan bordürler ise bitkisel, geometrik ve figürlü olarak tasarlanmıştır. Mozaik dekorasyonu, kuzey iç avlu (4b) çeşme havuzunda düz beyaz, güney havuzda (4a) ise düz beyaz ve geometrik desenlidir.

Fotoğraf 5. At adam Kheiron betimi, Amazonlar Villası

Fotoğraf 6. Ktisis tasvirli mozaik, Amazonlar Villası

Şanlıurfa, Amazonlar Villası mozaikleriyle mozaikte iddialı hale gelmiştir.

Şanlıurfa'nın sahip olduğu inanç turizmi ile birlikte kültür ve görsel sanat turizminde de etkili bir yeri olacaktır.

Müze ve Arkeopark yeri olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Haleplibahçe mevkiinde 56.000 m²'lik bir alan tahsis edildi. Yapılan projede, Şanlıurfa Arkeoloji Müzesi'nin bahçesinde kalacak olan Amazonlar Villası müze olarak, çevresi ise arkeopark olarak planlandı. Anılan proje uygulandığında, bu müzeler yoğun ziyaretçi ağırlayacak. Ayrıca, Aya İrini ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne götürülmüş olan Osrhoene krallığına ait mozaiklerin de anılan müzeye getirilmesi halinde Şanlıurfa'nın mozaik koleksiyonu daha da zenginleşecektir. Şanlıurfa, Amazonlar Villası mozaikleriyle mozaikte iddialı hale gelmiştir. Ayrıca, bir çok müzeye dağılmış olan mozaikler Şanlıurfa'ya geri getirildiğinde, Şehitlik ve Kızılkoyun nekropol alanında ve il içinde yapılacak kazılarda meydana çıkacak olan mozaikleriyle kent önemi daha da arttıracak ve Şanlıurfa'nın sahip olduğu inanç turizmi ile birlikte kültür ve görsel sanat turizminde de etkili bir yeri olacaktır.

“

Şanlıurfa Mozaikleri

“

Şanhurfa
Mozaikleri

“

Güneydoğu Anadolu’da

Makarnalık Buğday

*Bölgemiz, iklim itibarıyla Dünya’nın en kaliteli makarnalık
buğday yetiştirme ekolojisidir.*

Prof.Dr. İrfan ÖZBERK
Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Tarla Bitkileri Ana Bilim Dalı

Özet

Bölgemiz ülkemizin makarnalık buğday kuşağı olarak bilinmektedir. İklim itibarıyla Dünya'nın en kaliteli makarnalık buğday yetiştirme ekolojisidir. Ekmeklik buğday lehine verim farkı bu bölgede daha azdır. Bölgede iklimden doğan tane dolum dönemi kuraklık ve sıcaklığı en önemli verimi sınırlayıcı faktördür. Kahverengi pas gibi bazı yaprak hastalıkları ile süne zararlısı en önemli verim sınırlayıcı faktörlerdendir. Bölgede yanlış yetiştirme tekniğinden kaynaklanan aşırı sulama, gübreleme ve ekim normu sorun olarak önemini korurken, sertifikalı tohumluk kullanımındaki artış standart kalite ürün üretimi için ümitvardır. Bölgedeki yerel çeşitler zaman içinde yerlerini

kültür çeşitlerine bırakmışlardır. Önce yüksek verimli son yıllarda ise kaliteli çeşitlere yönelim olmuş ancak kaliteye verilen prim yetersiz kalmıştır. Gelecekte sarı –amber bulgur ve makarna rengi önemini koruyacak ve baklagil veya arpa katkılı makarnalık buğday ürünleri raflarda yerini alacaktır. Tohumlukta dışa bağımlığın azaltılması için yerli tohum üreticileri teşvik edilmelidir. İslahçı hakları dikkate alınarak bölgedeki paydaşların bölgesel rekabet için kendi ıslah birimlerini kurmaları ve genetik seleksiyon gibi yenilikleri rutin olarak kullanmaları zorunluluktur. Lisanslı depoculuk ile sanayi her zaman standart kalitede ham madde bulabilme şansına sahip olacaktır.

Giriş

Ülkemiz buğday ekim alanlarını kabaca %25-30'unu makarnalık buğday oluşturur (<http://www.tuik.gov.tr>). Güneydoğu Anadolu bölgesi ise sahil kuşağı içinde %25-30 paya sahiptir (Uysal,1999). Ülkemiz makarnalık buğday ekim alanı 1990'lı yıllardan sonra azalmış (. <http://www.tuik.gov.tr>) 2004-08 yılları itibarıyla 1.34 ile 2.0 mil.ha. arasında değişmiş ve bu dönemde yıllık ortalama üretim de 2.7 ile 5.0 mil. ton arasında bulunmuştur(<http://www.tarimist>) . Dekara verim ise 200-238 kg da-1 arasında bulunmaktadır (<http://www.tarimsal.com>) .Güneydoğu Anadolu ülkemizin makarnalık buğday kuşağı olarak bilinmektedir(Atlı ve ark.,1993). Bu bölgede diğer bölgelerde olduğu gibi ekmeleklik buğday lehine belirgin bir verim farkı yoktur (Bağcı ve ekiz,1993). Güneydoğu Anadolu bölgesi buğdayın gen kaynağı ve orijini (Lupton,1987; Salamini et al., 2008). Buğday ilk defa bu bölgede kültüre alınmıştır(Heun et al.,1997). Dünyada makarnalık buğday daha çok spagetti, kısa kesme ürünler , katkılı eriştelere ve katkısız erişte ler(noodle), bulgur ve kuskus olarak tüketilmektedir (Köksel ve ark.,2010) Türkiye'de ise daha çok bulgur ve erişte olarak tüketil-

mektedir. Türkiye Dünya makarna üretiminde 5. sırada olup (600.000 ton yıl-1) üretimdeki payı % 5,3'dür (<http://www.makarna.org>) Makarna tüketimimiz 2008 itibarıyla kişi başına 6 kg. dolayındadır. Bölgemizde bunların yanında 'firik' olarak ta tüketimi yaygındır. 2005 yılı itibarıyla kurulu kapasite 1 mil. ton'dur. Bu da ülkemiz makarnalık buğday üretiminin kalite sorunu olmadıkça kendine yeter olduğunu göstermektedir. Gaziantep mevcut makarna üretim kapasitesinin % 39'una sahiptir. (<http://www.makarna.org.tr>). Ş.Urfa ise bulgur sanayinin merkezi konumundadır. Ş.Urfa buğday borsası Polatlı ve Konya'dan sonra en büyük işlem hacmine sahip 3. Büyük borsadır. Yıllık 1 milyon ton üzerinde alım satım yapılmaktadır (Özberk ve ark., 2005; Özberk ve ark.,2006). Pazar fiyatları üretim maliyetlerinin biraz üzerinde gerçekleşmektedir. Öte yandan kaliteli ürün ile kalitesiz ürün arasındaki fiyat farkı çok az olup üreticiyi tatmin etmekten uzaktır. Daha yüksek verimli çeşitlerin dekar başına net geliri daha yüksektir.

TMO'dan daha farklı dereceleme faktörlerinin kıstas olarak alındığı anlaşılmıştır. ŞUrfa borsasında alıcılar %protein, hektolitreye ağırlığı, gibi kıstasları pek dikkate almazken sadece 1000 tane ağırlığına göre ürüne fiyat verdikleri görülmüştür (Özberk ve ark.,2006).

Süne emgisi ve makarnalık ürünün içindeki kırmızı ekmeklik taneler (kızıl tane) ürünün satış fiyatındaki düşmenin başlıca nedenidir. Beklenin aksine dönme pazarlama fiyatını pek fazla düşürmemiştir. Özellikle bulgura işlenen ürün için dönmeden ziyade dolgunluğun öne çıktığı anlaşılmıştır. Son yıllarda çiftçilerin çeşit tercihinde borsadaki araçların etkisi oldukça yüksektir. Çoğu makarna sektörünün tedarikçisi konumundaki alıcılar çiftçileri sektörün kalite ihtiyacını karşılayan çeşitleri ekmeleri konusunda telkinde bulunmaktadır. Özellikle sarı ırmik rengi bakımından yeterli olan ithal çeşitler yaygın olarak ekilmeye başlamıştır.

Makarnalık Buğday Üretiminde Dar Boğazlar

Makarnalık buğday üretiminde dar boğazlardan ilki yetersiz tohumluk üretimidir. 2009 yılında TİGEM tarafından yapılan makarnalık buğday tohumluğu dağıtımı ise 19.500 tondur. Son yıllarda önemli artışlar göstermesine rağmen, Türkiye yıllık makarnalık buğday dağıtımı halen ihtiyaca göre yetersiz seviyededir (Yalvaç ve ark.,2010. 2009 yılında 10758 ton makarnalık buğday tohumluğu özel sektör tarafından karşılanmıştır. İkinci dar boğaz ise çeşit seçimi ve tercihidir. Bu hususta buğday borsasındaki alıcılar kilit öneme sahiptirler. Çoğu makarna veya bulgur sektörünün önde gelen fabrikalarının tedarikçisi konumundadırlar ve onların istekleri doğrultusunda çiftçiyi yönlendirmektedirler. Özellikle tedarikçisi oldukları firmalar tarafından dışarıdan ithal edilen yüksek kaliteli (özellikle iyi bulgur veya makarna rengine sahip) çeşitlerin ekimini tavsiye etmektedirler. Zenit, Svevo, Burgos, Durbel gibi çeşitler iyi bulgur rengine sahip çeşitlerdir an-

cak verimleri bakımından ortalama çeşitlerdir. Daha yüksek verimli Fuatbey-2000, Sarıçanak-98 gibi çeşitler dekara getiri bakımından daha öne çıkmaktadırlar. Yetiştirme tekniği sorunlarının başında yüksek ekim ve gübre normu gelmektedir. Aşırı sulama ve tuzluluk ise diğer önemli sorundur. Özellikle 33-38 kg/da dolayında tohumluk kullanılmaktadır (çiftçi sörveyleri , 2002-11). Gübre kullanımı da önerilen normların 1.5-2 kat üzerindedir. Yabancı ot kontrolü için kullanılan ilaçlar konusunda çiftçiler tamamen bayilerin tavsiyesine göre hareket etmektedirler. Bölgede verimi sınırlayıcı hastalıklar sürme, rastık, kahverengi pas , septorya ve kök-kök boğazı hastalıklarıdır. Pest olarak süne, zabrus, hortumlu böcek, ekin sap arısı en önemlileridir. İklim faktörleri olarak tane dolum döneminde yaşanan kuraklık ve sıcak stresi verimi önemli ölçüde sınırlamaktadır.

Gelecekteki Eğilimler ve Öneri

Makarnalık buğdayda kısa vadede iç piyasada bir ürün değişikliği talebi görülmemekle birlikte sarı irmik rengi önemini koruyacaktır. Makarnalık buğdaya araz olan başta kahverengi pas olmak üzere bazı yaprak hastalıkları için yerel genetik kaynaklardan çeşitli ıslah metotları yardımıyla yararlanmalı ve seçimlerde çeşitli işaretleyiciler yardımıyla genetik seleksiyon metotları kullanılmalıdır. Ayrıca paslardaki epidemi ve ırk değişimlerini izlemek üzere bir sistem kurulmalıdır. Yağışa dayalı tarımda en önemli verim sınırlayıcı faktör olan tane dolum dönemi kuraklığı ve yüksek sıcaklık stresine

tolerans veya mukavemet için Diyarbakır veya Ş.Urfa merkezli bir altyapı kurulmalı materyalde çeşitli ıslah amaçları doğrultusunda genetik haritalama yapılmalı, genetik ve fizyolojik seleksiyon metotları rutin olarak kullanılmalıdır. Yüksek tane verimi için 1. alt bölgede (Ş.Urfa, Mardin, Kilis, G.Antep güneyi) tane doldurma dönemindeki uzun fotoperiyoda bağlı olarak yüksek tane ağırlığı olan çeşitler, 2. alt bölge (G.Antep kuzeyi, Adıyaman, Diyarbakır, Batman, Siirt yayı) için ise başakta tane sayısı çok olan çeşitler üzerinde durulmalıdır.

“

Dünya Çapında Bir Sanatçı
Urfalı Gazelhan
Kazancı Bedih

Abuzer Akbıyık
Folklor Araştırmacısı

Şanlıurfa musikinin kalbidir, sanatçıların harman olduğu yerdir.

Kültürel birikimi ve musiki ortamlarının bol olması nedeni ile tarih süreci içerisinde Urfa'da yüzlerce şair, bestekâr ve müzik ustası yetişmiştir. Urfalı Şair Nabi, Kuloğlu Mustafa, Dede Halil, Kirişçiöğlü Baba Halil, Cürre Mehmet, Hacı İbiş, Mihişin Oğlu Ali Hafız, Damburacı Derviş, Hacı Nuri Hafız (Başaran), Mukim Tahir (Oturana) , Kel Hamza (Şenses), Tenekeci Mahmut (Güzelgöz), Hamit Hafız (Belli), Şih İsmail (Ishakoğlu), Ahmet Ağa (Hayırlı), Bekçi Bakır (Yurtsever), Demir İzzet (Delioğlu), Karaköprülü İsmail (Aksoy), Şükrü Hafız (Çadırıcı), Fazoyun oğlu Mustafa (Kirişçi), Halil Hafız, Ahmet Hafız , Akif Hoca (Baybostancı) Urfa'da yetişmiş ve bugün aramızda olmayan musiki ustalarından birkaçıdır. Gazelhan Kazancı Bedih, Urfa müziğinin son temsilci ve dünyaya çapında ünlü bir sanatçıdır. Kazancı Bedih, Nam-ı diğer "Pir" Bedih Yoluk 1929 yılında Şanlıurfa'nın Hekimdede Mahallesi'nde doğdu. Babası Culhacı (Dokumacı) Halil, annesi Zemzem'dir. Ailenin tek çocuğu olduğundan babasının ısrarıyla 14 yaşında Şatıroğullarından Adile hanımla evlendi. Halil, Mehmet, Şükran, Naci, Remziye, Nihat ve Müzeyyen isimlerinde 7 çocukları oldu. Eşi Adile 1989 yılında

vefat edince Kazancı Bedih Fatma Hanımla ikinci evliliğini yaptı. Küçükken babasının yanında bir müddet culhacılık yaptıktan sonra, Kazancı Hasan Diyar'ın yanına çırak olarak girdi ve uzun zaman bu ustanın yanında, daha sonra Aziz ve Kadir Uçar ustaların yanında kazancılık yaptı. İki yıl kadar da Urfa'nın Ünlü Gazelhan'ı Tenekeci Mahmut Güzelgöz'ün yanında çalıştı. 1949 yılında askere gitti, Bingöl'de ve Elazığ'da Bando Bölüğünde askerliğini tamamladı. Uzunca yıllar kazancılık yaptığı için "Kazancı Bedih" lakabıyla tanındı. Gazel okumadaki ustalığı nedeniyle halk arasında kendisine "Pir" denildi. Bilahare Urfa Belediyesi'ne girdi ve 26 yıl çalıştıktan sonra 1986 yılında emekli oldu. Emekli olduktan sonra Hacca gitti. Boş gezmek ve günlük nevalerini çıkarmak için Eski Hal pazarı civarında demlik ve cezve tamiriyle ilgili küçük bir dükkan açtı. Bir müddet de bir mevhit grubuyla birlikte mevhitlere gidip ilahi ve gazel okudu. Kazancı Bedih 19 Ocak 2004 tarihinde evinde uyurken, katalitik sobadan zehirlenerek Fatma hanımı ile birlikte vefat etti. Cenazesi Bediüz-zaman Aile Mezarlığı'na defnedildi.

Müzikle iç içe geçen bir ömür. Kazancı Bedih, kasnak teybin Şanlıurfa'ya geldiği 1950'li yıllardan itibaren bant yapma meraklılarının aranan kişisi oldu. Böylece yüzlerce mahalli bantta, gazel, maya ve türkü okudu. Müzik meraklıları bu bantları yıllardır dinliyor. Gerek mahalli bantlar ve gerekse 1988 yılından itibaren yapmaya başladığı yasal kasetlerle Kazancı Bedih bölgemizde gazelhan olarak tanınmaktaydı. Fakat esas olarak şöhreti 1993 yılında katıldığı İbrahim Tatlıses'in "İbo show" programı ile yakaladı, "Eşkîya" filminde gazel okuyunca şöhretini pekiştirerek kendi alanında zirveye çıktı. Kazancı Bedih, Fuzuli, Nabi, Nezihe, Furugi, Abdi gibi çeşitli şairlerin gazellerini Şanlıurfa makam geleneğine uygun olarak, davudi ve etkileyici sesiyle okurdu. Bir güfteyi farklı makamlarda icra edebilme meziyetine sahipti. Gazelin yanında çok güzel uzun hava ve türkü de okurdu. Ud, tambur ve cümbüş çalmasını fevkalade iyi bilirdi. Sık sık okuduğu gazelleri şöyle sıralayabiliriz. Muammer Lütfü Okumuş (Mırine Hoca)'den "Nice bir hasret-i dildâr ile giryân olayım", Nezihe Hanım'dan "Gül ruhlarını gonca-i zîbâya değişmem", Kudus'den, "Aldanma gönül devlet-i ikbâle güvenme ", Abdi Efendi'den "Hüsnün senin ey dilber nâdide kamer mi", Fuzuli'den "Öyle ser-

mestem ki idrak etmezem dünya nedir", Nabi'den "Sakın terk-i edepten kûy-u mahbub-u hüdadır bu", Baba Kani'den "Gam-ı aşkınla ahvâlüm perişan oldu gittikçe", Furugi'den "Karadan ağa dönüp dersi dilara okuruz" Şair Eşref'ten "Ağarmış saçların bir dağbaşında kare dönmüştür" ve daha bir çok şairin gazellerini okumaktadır.

Sesi pes ve kendine has güzel-liktedir, bu nedenle gazelleri ve mayaları o kadar güzel okur ki dinleyen onun sesinin tonunu ve okuma tarzını unutamaz. Gazel'i kendine has bir tavrıyla okurdu. Gazel okuyan birçok sanatçı onun tavrında söylemeye çalışmıştır. Oğlu Naci Yoluk da kendi gibi ud çalıp, gazel okuyarak gazel okuma geleneğini sürdürmektedir. Sesi ve okuma tavrı babasına çok benzemektedir. Acaba yaşarken kıymetini bildik mi? Kazancı Bedih 60'ından sonra şöhreti yakalamış olsa da, o bunu önemsememiş ve mütevazı yaşantısına devam etti ve bu şöhretin karşılığını maddi olarak da kazanamadı. Kimseye muhtaç olmadı fakat ünlü olduktan sonra bile demlik tamiri işine devam etti ve kalorifersiz bir evde oturdu. Kazancı Bedih, 19 Ocak 2004 tarihinde evinde uyurken, ısınmak için yaktığı katalitik sobadan zehirlenerek

eşi ile birlikte vefat etti. Ömrünü müziğe vermiş bir müzik ustasının katalitik sobadan ölümü, herkesi derinden yaraladı. Vefatı üzerine birçok yazar makaleler yazarak duygu ve düşüncelerini ifade etti. Kazancı Bedih'in vefatı hemen bütün ulusal ve yerel basında yer aldı. Sabah Gazetesi 21.01.2004 günü nüshasında Kazancı bedihin vefatını "Pir'den geriye 'bir sevda-yı ah kaldı' başlığı ile veriyordu ve habere şöyle devam ediyordu; "Binlerce kişinin uğurladığı Kazancı Bedih'e ünlü gazeliyle veda ettiler: 'Tükendi nakdi ömrüm, dilde bir sevda-yı ah kaldı..'” Kazancı Bedih'in vefatından sonra Şanlıurfa Belediyesi, Şanlıurfa Vakfı gibi birçok kurum ve kuruluş anma gecesi düzenledi. Bunların içinde İzmir Ege Üniversitesi, İzmir Aliğa Belediyesi gibi Urfa dışından kurum ve kuruluşlar da vardı.

Kazancı Bedih konuşmayı pek sevmezdi. O gazelle konuşurdu. Sağlığında, onunla röportaj yapmış ve hayat hikayesini bir dergide yazmıştım. Bu nedenle Kazancı Bedih, kendisinde hayat hikayesini soran birçok gazeteciyi, yazarı, araştırmacıyı bana gönderirdi. Kazancı Bedih kendisinden sonraki sanatçıları etkilemiş, İbrahim Tatlıses, İzzet Yıldızhan, İzzet Altınmeşe, Selahattin Alpay, Mahsun Kırmızıgül gibi ünlü sanatçılar kasetlerinde Kazancı Bedih'in tavrında gazelle okumuşlardır. Birçok genç de ünlü sanatçıları takip ederek gazelle okumaya başlamıştır. Böylece gazelle okuma geleneği gençlere ulaşarak devam ediyor. Katıldığı televizyon programları sayesinde, Kazancı Bedih'in Urfa'nın tanıtımına, dolayısıyla da Urfa'nın turizm gelirinin artmasına katkısı olmuştur. Daha önce yapılan çeşitli televizyon programlarında "sıra gecesi" geleneği bilinse de, Kazancı Bedih'in katıldığı sıra geceleri televizyon ve sinema filmlerinde yayınlanınca, "sıra geceleri" geleneği halkın dikkatini çekmiş ve yurt çapında ün yapmaya başladı. Böylece Urfa'ya her gelen misafir sıra gecesine katılmak istedi ve "sıra geceleri" turizmin bir parçası olmaya başladı. Turizme yönelik sıra geceleri, yeni sanatçıların yeni müzik gruplarının ortaya çıkmasına ve yüzlerce kişinin bu işten para ka-

zanmasına vesile olmaya başladı. Kazancı Bedih, Folklorumuzun kaynak kişisi olarak kendisinden istifade edilmiş, kendisinden derlenen gazelle, türkü ve hoyratlar TRT Türk halk müziği repertuarına alınmıştır. Kazancı Bedih yurt çapında değil, "dünya çapında" bir sanatçı idi. Sesinin güzelliği, sanatındaki üstünlüğü, nevi şahsına münhasır tavrı ve otantik okuması ile Kazancı Bedih yurt çapında değil, "dünya çapında" bir sanatçı idi. Türkiye'yi temsilen dünyanın çeşitli ülkelerinde konserler verebilirdi. Yerel ve otantik müziklerin dinlendiği dünyanın birçok yerindeki festivallere ülkemizi temsilen katılabilirdi. Devletimiz onu değerlendirmede. Halkımız da ancak 60'ından sonra onu fark edebildi. Böylece Kazancı Bedih' ten yeteri kadar istifade edemedik. Kazancı Bedih artık yok şimdi...

“Marifet iltifata tabidir”

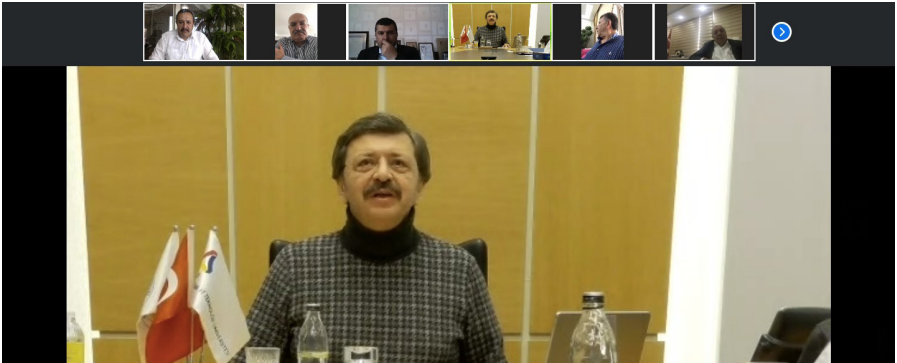
Ülkemizde kulağına küpe takan, sanat adına vücudunu sergileyerek müzik yapanlar, yatlarda, katlarda yaşarken, Kazancı Bedih ömrünü kültüre, müziğe vermiş birinin “katalitik”le gelen ölümü, tüm halkımızı derinden üzmüştür. Ülkemizde kültür ve kültür adamlarına yeterince değer verilmiyor. Kültür değerlerimiz yerine, popstar, televole kültürüne yer veriliyor. Değer verilmeyen yerde, kültür ve sanat yeşermez, gelişmez, büyüzmez. “Marifet iltifata tabidir” kültür ve sanat’a iltifat edilmezse, kültür ve sanat da ülkeden göçer gider. Kültürünü kaybeden milletler, er geç kendi benliklerini de kaybederler. Milli Kültürümüze ve yaşayan gerçek sanatçılarımıza sahip çıkılması dileklerle, Kazancı Bedih Usta’ya Allah’tan rahmet diliyor, hepimize saygı ve sevgiler sunuyorum.”

Yönetim Kurulu Başkanımız Mehmet KAYA, TOBB Başkanımız M.Rifat Hisarcıkhoğlu ile görüşti

Yönetim Kurulu Başkanımız Mehmet KAYA, TOBB Başkanımız M. Rifat Hisarcıkhoğlu ile görüşti

TOBB Başkanımız M. Rifat Hisarcıkhoğlu 'nun başkanlığında telekonferans yöntemiyle gerçekleştirilen toplantıya katılan Yönetim Kurulu Başkanımız Mehmet Kaya; koronavirüsün ilimiz ekonomisi üzerindeki etkilerinden bahsederek çözüm önerilerini dile getirdi.

“

Nar Yetiştiriciliği ve *Şanlıurfa*

Adnan YETKİN
Ziraat Mühendisi

GİRİŞ

Nar çok yıllık, çalı formunda, çok kuvvetli bir kök sistemine sahip, çok gövdeli, çok sık dallı, erkek-dişi ve erdişi çiçekler bulunan, meyvesi iri, küresel, üstten hafif basık olan bir ılıman iklim bitkisidir. Nar, C vitamini, demir ve potasyum yönünden zengin sayılır. Tatlı, mayhoş, ekşi gibi çeşitlere göre değişen tat ve renk durumu görülür. Nar, ülkemizin ve diğer ülkelerde çok eski zamanlardan beri tanınmasına rağmen son zamanlarda yetiştirme tekniği depolama ve taşıma alanlarında yapılan çalışmalar sonucu fazla tanınan, üretimi, tüketimi ve ticareti artan bir meyve durumuna gelmiştir.

Nar bitkisinin oldukça geniş bir adaptasyon kabiliyeti vardır. Genelde, tropik ve subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen, -10 oC'ye kadar ki düşük sıcaklıklara dayanabilmektedir. Türkiye meyveciliğinde ve dış ticaretinde önemli yeri olan nar, çeşitli iklim ve toprak koşullarında yetişebilen, bakımı kolay, iç ve dış pazarlarda iyi fiyat bulan, uzun süre ağaçta kalabilen ve depoda muhafaza edilebilen bir meyve türüdür. Ülkemizin bir bölümü narın anavatanı içinde bulunmakta ve üretimi yapılmaktadır. Özellikle GAP Projesinin sona ermesiyle ve sulama imkanlarının artmasıyla bölgemizde daha büyük kapasite oluşacaktır. Türkiye ortalaması olarak ağaç başına verim yaklaşık 23 kg'dır.

İklim ve Toprak İsteği

İklim İsteği

Nar, genel olarak sıcak, kurak ve uzun bir yaz periyodu, ılık ve yağışlı bir kış, nar yetiştiriciliği için uygundur. Bu nedenle geniş bir adaptasyon yeteneğine sahiptir. Narın çiçeklenmesi için oldukça yüksek sıcaklık toplamına ihtiyaç vardır. Sıcaklık toplamı yetersiz olduğunda ticari meyve alınamamaktadır. Narlar, ılıman iklim bölgelerinde -10 oC'ye kadar dayanabilmekte ve geç çiçek açtıklarından ilkbahar donlarından zarar görmezler. Ancak geç olgunlaşan çeşitlerde sonbahar erken donlarından etkilenebilmektedir. Nar yetiştiriciliğinde yıllık ortalama 500 mm lik yağış yeterli olmakla beraber bu yağışların ve ilkbaharda düşmesi istenmektedir. Bu bakımdan da bölgemiz için iklim bakımından önerilebilecek bir meyvedir. Çünkü yaz yağışları meyve kalitesini bozmakta, olgunluğa yakın dönemde yağın yağmurlar meyve kabuğunu çatlatmakta olup, bu zamanda sulamada kesilmelidir. Meyve oluşumu döneminde kuru hava koşulları en kaliteli meyvenin oluşmasını sağlayarak pazar değerini arttırmaktadır. Nar bir güneş bitkisidir, bahçe tesisinde ve yeterli ışıklandırma koşullarına dikkat edilmelidir.

Toprak İsteği

Nar toprak yönünden pek seçici değildir. Özellikle silisli, çakıllı, kumlu, kireçli, killi ve ağır killi gibi çeşitli toprak tiplerinde nar yetiştiricili yapılabilmektedir. Alkali ve asit topraklarda yetişir. Tuzluluğa orta derecede dayanıklıdır. Bazı meyvelerin aksine aşırı toprak nemine dayandığı bulunmuştur. Narda optimal gelişme, kuru ve sıcak hava koşullarına karşılık derin geçirgen nemli ve serin topraklarda görülmektedir.

Yetiştirme Tekniği

Çeşit

Nar yetiştiriciliğinde, çeşit seçimi çok önemlidir. Çeşitlerin o bölgeye adapte olmuş o yörenin iklimine, hastalıklara dayanıklı, verimi iyi, meyveleri insanların göz zevkine ve damak tadına uygun ve taşımaya dayanıklı olmalıdır.

Çeşit seçiminde ticari amacına göre sofralık yada endüstri çeşitlerinin yetiştirilmesine karar verilmelidir. Ayrıca, bu çeşitlerin meyvelerinde irilik, kabuk rengi ve kalınlığı, dane rengi, yumuşak çekirdeklilik, sululuk gibi özellikleri ihtiyaca cevap verebilmelidir. Yurt içinde sevilen nar çeşitleri hafif mayhoş veya tatlı çekirdeksiz ve iri meyveli olanlardır. Avrupa ya ihracat için özellikle kabuk ve dane rengi kırmızı ve mayhoş çeşitler seçilmelidir. Arap ülkelerine ihracat için ise tatlı narlar tercih edilmelidir. Ayrıca nar suyu veya nar ekşisi elde etmek için yine kırmızı daneli ve ekşi mayhoş narlar seçilir.

GAP/BKİB'nın Şanlıurfa Koruklu Tarımsal Araştırma İstasyonunda yaptırmış olduğu denemeler sonucunda Bölge koşullarına uygun en verimli çeşitler; 01 N 03 Fellahyemez II (51.5 kg/ağaç), 2/3 Japon narı (40.4 kg/ağaç), 33 N 26 Çekirdeksiz VI (37.0 kg/ağaç), 26/3 Çekirdeksiz (36.7 kg/ağaç), 33 N 24 Bey narı (30 kg/ağaç), Suruç (29.8 kg/ağaç) ve 07 N 08 Hicaz narı (28.1 kg/ağaç) olarak belirlenmiştir.

Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsünün yapmış olduğu çalışmalarda da 07 N 08 (Hicaz nar, Antalya), 07 N 14 (Mayhoş IV, Alanya), 33 N 16 (Silifke aşısı, Silifke), 33 N 24 gibi seleksiyon çeşitlerinde Bölge için ümit var bulunmuştur.

Ayrıca, bölgemizde yetişen yerli çeşitlerimizde mevcuttur. Bunlardan Nizip narı iri, tatlı ve kırmızı renkli olup ihraç çeşidimizdir.

Bahçe Tesisi

Bahçe yerinin tespiti, toprağın nar yetiştiriciliğine uygunluğuna bakıldıktan sonra tesviyesi yapılmalıdır. Esas olarak toprak hazırlığı, yaz aylarında pulluk tabanını kırmak için dipkazan çekilir.

Sonra pullukla derin sürüm yapılır. Sonbaharda 40-60 cm derinlik ve çapta dikim çukurları açılır. Üst toprağa yanmış çiftlik gübresi karıştırılarak çukurlar bu karışımla doldurulur, yabancı otlar temizlenir. Toprak dikime hazırlanır.

Narlarda dikim aralıkları 2 m ile 6 m arasında değişmektedir. Ama kapama nar bahçelerinde en yaygın olarak kullanılan dikim aralıkları 2.5 x 4 veya 3 x 4 m dir. Sıralar genellikle kuzey -güney doğrultusunda olmalıdır. Böylece bahçenin havalanma ve güneşlenmesi daha iyi olacaktır. Nar bahçesi, doğrudan çelikle yada köklü fidanlarla kurulabilir. Ancak, çeliklerin doğrudan bahçeye dikilmesi çeşitli bakım güçlükleri ve verim kayıplarına yol açacağından nar çeliklerinin bir fidanlık parselinde köklendirilip bir yıl süreyle burada bakımları sağlandıktan sonra boylama yapılarak bahçeye dikilmeleri daha uygun olur. Nar fidanları sonbaharda yaprak dökümünden başlayarak kış ayları boyunca ve erken ilkbaharda dikilebilir. Kışları çok soğuk geçmeyen bölgelerde sonbahar dikimi daha yararlıdır. Dikim yapılırken fidanın çelik kısmında tırnak kalmışsa kesilir. Zayıf sürgünler alınır, çok uzun kökler kısaltılır.

Sürgünün 50-60 cm den tepesi alınır. Sürgün bu kadar boy almamış, zayıf gelişmişse dikimden hemen sonra 2-3 göz üzerinden kesilerek gelecek yıl için kuvvetli sürgün oluşumu sağlanır. Sonra daha önce toprak gübre karışımı doldurulmuş çukurdan fidanın çelik kısmının tamamı toprak içinde kalacak kadar karışım alınır. Fidan buraya yerleştirilerek tekrar aynı toprak gübre karışımı doldurulur. Fidan diplerindeki toprak ayakla iyice bastırılır. Can suyu vermek üzere etrafına küçük bir çanak yapılır. Çok rüzgarlı bölgelerde karşılıklı iki herək çapraz olarak fidana yaklaştırılarak bağlanır. İyi bir nar fidanında kök sistemi kuvvetli teşkil etmiş olmalıdır. Son olarak hazırlanan çanaklara en az yirmişer lt. can suyu verilerek dikim tamamlanır, toprak ıslak ve hava yağmurlu da olsa bu can suyu verilmelidir.

Gübreleme

Narların gübrenilmesi konusunda yapılan araştırmada, organik gübrelerin gelişme, verim ve kaliteye çok önemli etkisi bulunmuştur. Narlara verilecek çiftlik gübresi iyi yanmış olmalı ve dekara 2-3 ton sonbahar-kış aylarında bütün bahçeye kaplayacak şekilde verilmeli ve çapa ile toprağa karıştırılmalıdır. Nar için yeşil gübreleme yapılması da yararlı sonuçlar verir. Bunun için bakla, fiğ gibi bitkiler nar bahçesinin tamamına ekilir. Ekimi yapılan bitkilerin çiçeklenme dönemlerinde bahçe sürülerek toprağa karışımı sağlanır. Bu bitkilerin toprağı azotça zenginleştirmesi bakımından da yararları vardır.

Azot nar için oldukça önemlidir. Sürgün gelişimi ve meyve büyümesi için azotlu gübre kullanımı şarttır. İlk yıllarda ağaç başına 50 - 100 gr saf azot (amonyum sülfat) olarak (250 - 500 gr) verilmesi yararlı sonuçlar vermektedir. Tam verime geçtikten sonra bu miktar ağaç başına 200 - 300 gr (amonyum sülfat) olarak, (1 - 1,5 kg) çıkarılmalıdır.

Azotlu gübreler erken ilkbahar ve yaz aylarında olmak üzere 2 defa verilir. Yukarıda belirtilen miktarın 2/3 ü mart ayında 1/3 ü ise haziran-temmuz aylarında verilmelidir. Gübrelemeden sonra ağaç hemen sulanmalı, sulamayacaksa çapa ile toprağa karıştırılmalıdır.

Fosforlu gübreler ise narın çiçeklenme, meyve tutumu ve kök gelişmesiyle ilgilidir. Narların fosfor ihtiyacı tam verim çağında 100-200 gr saf fosfor (trible süper fosfat) olarak yaklaşık (250 - 500 gr) olarak belirlenmiştir. Fosforlu gübreler kış aylarında dal uçlarının ulaştığı bölgelerde 20 - 30 cm derinlikte ağaç çevresinde açılan 4 - 6 adet çukura verilerek üzeri kapatılır. Organik gübrelerde olduğu gibi ticari gübrelerin uygulanmasında da toprağın fiziksel ve kimyasal yapısı ağacın durumu iyi gözlenmeli, toprak ve yaprak analizi yaptırdıktan sonra gübre uygulamasının yapılması en ideal durumdur.

Sulama

Nar genelde nemli ve serin toprak şartları istemektedir. Bu nedenle yağışların yeterli olmadığı her dönemde narlarda sulama şarttır. Sulamanın az ve sık sık yapılması uygundur. Genel olarak şubat - mart aylarında odun gözlerinin sürmesinden eylül - ekim aylarında meyve oluşumuna kadar sürekli olarak toprak nemi sağlamak gerekmektedir. Özellikle odun gözlerinin sürmesi çiçek tomurcuklarının görülmesi tohum bağlaması, meyve gelişimi olmak üzere 3 dönemde yeterli toprak nemi mutlaka sağlanmalıdır. Bahçenin toprak yapısına göre belirli sulama aralığı (7-10 gün) belirlenip bu aralıklarda sulama yapılmalı ancak, yaz aylarında sulama sıklığı ve miktarı artırılabilir.

Meyvelerin son olgunlaşma döneminde hasattan 10-15 gün önce sulamaya son verilmeli aksi halde narlarda büyük sorun olan kabuk çatlamalarını görürüz. Nar bahçeleri genel olarak çanak usulü sulanır. Mümkün ise modern sulama sistemlerinden olan damla sulama, alttan sulama, sızdırma usulü sulama sistemleri uygulanmalıdır. Bu sistemlerin ilk yatırım giderleri fazladır. Uzun müddet de işçiliksiz ekonomik az su kullanımı gibi büyük faydalar sağlamaktadır.

Bakım

Toprak İşleme

Genç nar bahçelerinde ilk yıllar derin toprak işleme aletleriyle iki yönlü sürüm yapılır. Daha sonraki yıllarda iş genişliği az dar olan bahçe traktörleriyle ve diskli tirmık rotovator, kazayağı gibi toprağı yüzlek işleyen aletlerle sürüm yapılabilir. Ağaç dipleri gerekirse el aletleriyle çapalanabilir. Yabani ot kontrolünde istenirse ot öldürücü ilaçlarda kullanılabilir.

Budama

Şekil budaması ilk 2-3 yıl içinde ağaçlar verime yatmadan yapılır. Dikimden sonra dipten çıkan kuvvetli 3-4 sürgün ana gövde olarak seçilir ve tepeleri 50-60 cm kesilerek alçak taçlanmaları sağlanır. Ana gövdelerden çıkan birinci ve ikinci dallarda da 2.-3. yıllarda tepe alma yapılarak taç teşkili tamamlanır.

Verim Budaması: Narlar genel olarak 2. ve 3. yıllardan itibaren meyve vermekteler. Narlar verime yattıktan sonra meyve verecek dallarda uç alma yapılmamalıdır. Bu dönemde seçilen 3, 4 gövde dışında çıkan dip sürgünlerin sürekli olarak temizlenmesi sağlanmalıdır. Ayrıca taç kısmında görülen obur dallar dipten kesilmeli taç teşkili için gerekirse uç alınarak dallanması sağlanır. Sık taç meydana gelmiş ise güneşlenme ve havalanmayı sağlamak için genel bir seyreltme yapılmalıdır. Bu işlem yapılırken zayıf, kurumuş, hastalıklı dallar öncelikle seçilmelidir.

Geliştirme Budaması: Narlar çeşitli şartlara göre değişmek üzere ortalama 20 - 30 yaşlarında verimden düşerler. Ancak kök boğazından yeni çıkan sürgünlerle nar 100 yılı aşkın bir süre verimliliğini sürdürebilir. Bu durumda yaşlı gövdeler dipten kesilerek yeni sürgünlerin oluşumu teşvik edilir. Bu sürgünlerle aynı yollarla yeni gövdeler teşkil edilerek ağaç gençleştirilir. İstenirse gençleştirme işlemi her yıl her ağaçtan 1-2 gövde kesilerek kademeli olarak yapılır. Böylece bahçeden kesintisiz olarak ürün alınmasına devam edilebilir.

Hastalıkları, Zararlıları ve Mücadelesi

Narlarda görülen en önemli hastalık bazı mantarların meyvelerde çürümelere yol açmasıdır. Buda bazı klasik kültürel işlemler ile hastalıklar önemli ölçüde önlenmektedir. Gerektiğinde olgunluğa yakın bir dönemde yapılan fungusit uygulaması depolanacak meyvelerin uzun süre çürümelerini önlemektedir. Narların en önemli zararlıları sıçanlar olup, özellikle tatlı narlarda ve olgunluğa yakın dönemlerde zarar vermektedirler. Diğer zararlılarda yaprak bitleri, nar beyaz sineği, unlu bit, kabuklu bitler, kırmızı örümcekler, Akdeniz meyve sineği, nar içi kurdu, toprak altı zararlıları gibi genel zararlılarda narlarda etkili olmaktadır

Hasat Ambalajlama ve Depolanması

Hasat

Nar hasatı, çeşitlere ve bölgelere göre değişmekle birlikte genellikle ağustos sonunda başlar kasım ortalarına kadar devam eder. Nar uzun çiçeklenme dönemi nedeniyle olgunlaşması farklı zamanlarda olur. Bu yüzden nar hasadının 2-3 defada yapılması gerekir. Hasat sonbahar erken donlarından ve yağışlardan önce bitirilmeli ve meyveler üzerinde 1-2 mm uzunluğunda sap kalacak şekilde makasla yapılmalıdır. Özellikle hasat esnasında meyveleri yere düşürmekten ve darbelerden korunması meyve çürümelerini önleyeceğinden dolayı kaliteyi artırır. Ayrıca kasalara iki sıradan fazla meyve dizilmemelidir.

Ambalajlama

Narların ambalajlanması pazarlama açısından oldukça önemlidir. Meyvelerin seçimi, boylanması ve paketlenmesi pazar açısından özellikle ihracatta önem arz etmektedir. Narların seçme ve boylamasının elle yapılması daha uygun olup meyveler birbirine değmeyecek şekilde paketlenmesine dikkat etmek gerekmektedir.

Depolama

Narlar meyve kabuğunun özel yapısı dolayısıyla çeşitli koşullarda 4 - 6 ay süreyle depolanabilmektedir. Narlar depolanmaya çok uygun olduğundan ve kışın fiyatının 2-3 kat arttığından oldukça karlı, iyi bir yatırımdır. Narların depolanmasında en emin ve en az kayıpla ulaşılabilecek başarı ek masraflara rağmen modern soğuk hava depolarıdır.

“

GAP'TA Buğdayın

Ana Zararlısı: Süne

Eurygaster spp. (Hemiptera: Scutelleridae)

Doç. Dr. Mehmet MAMAY
Ziraat Yüksek Mühendisi

Tanımı: Süne, ülkemizde buğdayın ana zararlısı konumundadır. Salgın durumunda mücadele edilmediğinde zararı % 100'lere varabilmektedir. Dünyada Eurygaster cinsine bağlı 15 tür bulunmasına rağmen yurdumuzda yedi tür tespit edilmiştir. Bunlardan Eurygaster integriceps, Eurygaster maura ve Eurygaster austriaca ülkemizde ekonomik olarak zarar yapmaktadır. Sünenin erginleri genel olarak toprak renginde, bazen tamamen siyah, bazen kırmızımsı, bazen kirli beyaz, bazen de renklerin bir kaçının karışımı olan alacalı desenli renklerdedir. Vücudu yassıca ve oval olup vücut uzunluğu 10.0-14.0 mm'dir (Şekil 1).

Şekil 1

Şekil 2-3

Çiftçilerimiz tarafından kımıl olarak bilinen süne, zaman zaman farklı zararlılarla karıştırılmaktadır (Şekil 2, 3).

Biyolojisi: Süne, yılda bir döl veren bir yıllık bir böcektir. Hububat tarlalarında geçirdikleri dönem Aktif ve dağlarda beslenmesizin geçirdikleri dönem ise Pasif olarak adlandırılmaktadır. Pasif dönem ortalama 9 ay olup bu dönemde erginler, yazın bir kısmını, sonbahar ile kış mevsimlerinin tamamını ve ilkbaharın bir kısmını beslenmesizin kışlaklarda geven, kirpiotu, zırotu ve sıgırkuyruğu gibi bitkilerin altında geçirirler

Süneler, ilkbaharda kışı geçirdikleri yerlerde, toprak üstü sıcaklığı 15 °C'ye eriştiğinde ekinlerin bulunduğu ovalara doğru göç etmeğe başlarlar. Dağlardan ovalara göç eden kışlamış ergin süneler, uygun havalarda beslenirler ve çiftleştikten sonra yumurtlamaya başlarlar. Bir dişi, ortalama 80 kadar yumurtayı 5 - 6 defada ve çoğunlukla iki sıralı, 12 - 14 adetlik kümeler halinde bırakır (Şekil 5). Kapalı, yağışlı, soğuk ya da şiddetli rüzgarlı havalarda ise bitkilerin diplerine inerek gizlenirler. Yumurtadan çıkan süne yavruları, hava sıcaklığına bağlı olarak 5-6 gün arayla 5 dönem geçirerek yaklaşık 30 gün sonra yeni nesil ergin olurlar. Buğdaylar biçildikten sonra ve havaların da ısınmasıyla yeni nesil erginler yeniden dağlara göç etmeye başlarlar.

Dağlardan gelen kışlamış süneler, hububat tarlalarında bir iki ay beslendikten sonra doğal olarak ölürlür. Bu nedenle kışlamış sünelere karşı herhangi bir mücadele tavsiye edilmemektedir.

Zarar şekli: İlkbaharda hububat alanlarına göç eden süneler, kardeşlenme dönemindeki bitkilerin saplarını toprağa yakın kısmından sokup emerek özsuyunu alırlar. Saplar zamanla sararır, kurur ve başak bağlayamaz. Bu zarar şekline Kurtboğazı denir.

Bitkiler geliştikçe beslenmesini bitkilerin yukarı kısımlarında sürdüren süneler, çiçek döneminde ve dane bağlarken yine saplarda beslenerek başakların beyazımsı bir renk alıp kurumasına sebep olurlar. Bu zarar şekline Akbaşak adı verilir. Süne yavruları süt olum döneminden itibaren başaklardaki danelerde beslenmeye başlarlar. İleri dönemlerdeki süne yavrularının ve yeni nesil erginlerin başaklarda oburca beslenmeleri sonucu, daneler hem ağırlık hem de çimlenme güçlerini kaybederler.

Ayrıca ekmeçlik ve makarnalık özelliklerini de kaybederler. Süne, bu dönemde sertleşen danelerden beslenmek için salgıladığı bazı protein parçalayıcı enzimlerle daneleri yumuşatarak glutenini tahrip ederler.

Bu şekilde, emgili dane oranı %2 bile olsa, böyle buğdaylardan elde edilen bunların ekmeçlik ve makarnalık özellikleri yok olmaktadır.

Mücadelesi

1. Kültürel Önlemler

- Erkenci ve sert buğday çeşitlerinin ekimi yaygınlaştırılmalı, aynı zamanda hasat edilecek çeşitler tercih edilmeli,**
- Arpa ve buğday ekilişleri ayrı ayrı bölgelerde yapılmalı, hububat dışındaki ürünlere ağırlık verilmeli,**
- Tarla iyi hazırlanmalı ve kesinlikle anız yakılmamalı, mera alanları tahrip edilmemeli,**
- Tarlada yapılacak gübreleme, ilaçlama ve diğer çalışmalar için traktörün geçeceği boşluklar bırakılmalıdır.**

2. Biyolojik Mücadele

Sünenin doğada çoğalmasını engelleyen pek çok faydalı böcek (parazitoit ve predatörler) vardır. Bunlar içinde en önemlileri, sünenin yumurtalarını bozan faydalı (yumurta parazitoiti) böceklerdir. Bu faydalı böceklerin çoğalması için gereksiz ilaçlamalardan kaçınılmalı, kanal/akarsu boyunca ve tarla kenarlarında yetişen ağaç ve ağaççıklar korunmalı, tarla kenarları ağaçlandırılmalı ve yeşil kuşaklar oluşturulmalıdır. Kalın kabuklu ve nektar veren ağaçlar özellikle yetiştirilmeli ve ürün deseninde çeşitliliğe önem verilmelidir. Ayrıca sünenin ergin ve yavruları ile beslenen keçlik ve bildircin gibi kuşlar avlanmamalıdır.

3) Kimyasal Mücadele:

1 Nisan 2014 tarihinden itibaren Şanlıurfa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Süne Teknik Ekipleri tarafından Şanlıurfa'nın Birecik, Bozova, Eyyübiye, Halfeti, Haliliye, Hilvan, Karaköprü, Siverek, Suruç ve Viranşehir dahil olmak üzere toplam 10 ilçede ve bunlara bağlı binden fazla köyde süne survey çalışmaları gerçekleştirilecek olup, metrekarede 10 ve daha fazla süne yavrusu tespit edilmesi durumunda önerilecek ruhsatlı ilaçlarla kimyasal mücadeleye başvurulmalıdır. Kimyasal mücadeleye başlama zamanı olarak; teknik elemanlarımızca yapılan çalışmalar neticesinde her bölge için uygun görülmüş tarih çiftçilerimize Muhtarlıklar vasıtası ile bildirilecektir.

Süne Mücadelesi İlaçlamalarında Dikkat Edilecek Husus

Süne mücadelesini teknik elemanların tavsiye ettiği zamanda yapınız. Rüzgârlı, yağışlı ve günün çok sıcak saatlerinde ilaçlamayı erteleyiniz. İlaçlama esnasında sigara ve içecek içmeyiniz. Yemek yemeyiniz. Mümkünse iş elbisesi giyiniz. Maske veya ıslak bir mendil ile ağız ve burnunuzu koruyunuz. Eldiven giyiniz. İyi bir ilaçlama için pülverizatörlerinizin (holder) bakımını yapınız. İlaçları çocuklardan ve hayvanlardan uzak kilit altında bulundurunuz. Gıdalardan ve hayvan yemlerinden ayrı tutunuz. Zehirlenme anında ilk yardım tedbirlerini alınız ve en yakın sağlık kuruluşuna başvurunuz. Süne erginlerine karşı ilaçlama yapılmamalıdır.

Tarım teşkilatına danışılmadan kesinlikle ilaç kullanılmamalıdır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Zirai Mücadele Teknik Talimatlarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

“

Şanlıurfa'da Koyun ve Keçilerdeki Önemli İç Paraziter Hastalıklar

2013-2014 verilerine göre Türkiye'deki koyun sayısı 31 milyon 115 bin baş, keçi sayısı ise 10 milyon 347 bin baş olarak belirlenmiştir. Şanlıurfa'daki koyun sayısı ve keçi sayısı sırasıyla 1.856.508 ve 224.134 baş olarak tespit edilmiştir.

Prof. Dr. Mehtap Gül ALTAS

Koyun ve keçiler yetersiz mera ve elverişsiz iklim koşullarına uyum sağlama yetenekleriyle ön plana çıkmaları nedeniyle gelişmekte olan ülkeler için önemlidir. Meradan en iyi şekilde yararlanabilen, merayı en iyi şekilde değerlendiren, yılın her döneminde merayı kullanabilen küçükbaş hayvanlar Türkiye'nin coğrafi yapısına son derece uygun olup tarımsal üretimin verimsiz olduğu alanlara kısa sürede uyum göstermesi, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler de bu dezavantajı büyük bir fırsata dönüştürebilir. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, et, süt, yün, kıl ve deri gibi ürünlerle dondurmadan tekstil sektörü ürünlerine kadar geniş bir çerçevede önem taşımakta olup dünyanın her yerinde yetiştirildiği gibi ülkemizde de hemen her yerde yetiştirilmektedir. Koyun ve keçilerden elde edilen besinler insan beslenmesinde hayati bir öneme sahiptir. Hayvansal proteinin ucuz ve erişilebilir bir şekil-

de tedarik edilmesi ve toplumların dengeli ve yeterli beslenmeleri açısından bu sektör son derece önemlidir. Yeryüzünde insanoğlunun ilk geçim kaynaklarından biri olarak bilinen küçükbaş hayvancılık, tarih boyunca tarımsal ekonomideki yerini büyük bir ölçüde korumuş ve günümüzde de dünya çapında milyonlarca kişiye iş imkânı sağlamaktadır. Koyun ve keçi yetiştiriciliğinde değişik klinik tablolara ortaya çıkan paraziter hastalıklar, koyun ve keçilerde et, süt, deri, kıl ve yün verimlerinde düşüklüğe sebep olmakta, hatta ölümlere neden olmaktadır. Meydana gelen verim kayıpları ve ölümler sebebiyle ülke ekonomisi büyük zarar görmektedir. Miks enfeksiyonlarda hastalık tablolarının daha da ağırlaştığı ve ölüm olaylarının arttığı belirtilmektedir. Şanlıurfa ilinde koyun ve keçilerde görülen önemli paraziter hastalıkları şu şekilde sıralayabiliriz.

Kelebek Hastalığı

Sulak ve rutubetli yerlerde çok görülen, karaciğerde, safra kanallarında yerleşen parazitlerdir. Halk arasında Yaprak kelebeği, Yılan kelebeği ve Kum kelebeği gibi adlarla bilinen parazitin bulaşmasında; karaciğerde yaşayan kelebeklerin yumurtaları gaita (dışkı) ile dışarı atılırlar. Bu yumurtalar, durgun akan dere kenarlarında, çeşme yalaklarında yaşayan sümüklü böcekler tarafından alındıklarında, burada gelişerek dışarı çıkarlar. Otlara yapışırlar ve bu otları yiyen hayvanların karaciğerlerine giderek yerleşirler.

Olgun Fasciolahepatica Fasciolahepatica'lı Karaciğer

Bu parazitte enfekte olmuş hayvanlarda görülecek belirtiler; havaların soğuması, bakım ve besleme şartlarının kötüye gitmesi durumlarında hayvanlarda belirtiler görülmeye başlar. Hasta hayvanlar göğüslerinin üzerine yatarlar, bitkinlik ve iştahsızlık, çene altında şişlik, öksürük, burun akıntısı görülür.

Ölen hayvanların karın boşluklarında kanlı bir sıvı toplanmıştır. Karaciğer şişkin, kanlı ve gevrektilir. Bastırınca kolayca parçalanır. Ölen hayvanların karaciğerleri laboratuvara götürülürse kolayca teşhis konur. Tedavide, Veteriner Hekime başvurulmalı, onun verdiği ilaçlar yine onun önereceği şekilde düzenli olarak kullanılmalıdır.

Mide-Bağırsak Kıl Kurdu

Ülkemiz koyun ve keçilerinde oldukça sık görülür. Mide ve bağırsaklarda yaşarlar. Hayvanlara bulaşması; hayvanların dışkıları ile dışarı çıkan parazit yumurtalarından kurtçuklar (larvalar) çıkar. Bu kurtçukların bulunduğu otları yiyen hayvanların mide ve bağırsaklarında parazitler gelişmelerini tamamlarlar ve bu organlarda yerleşirler. Hayvanlarda hal-sizlik, iştahsızlık, zayıflama, kansızlık ve ishal gibi semptomlar görülür.

Kıl kurdu teşhisi Veteriner Hekimlerce kolayca yapılabilir. Tedavide, etkili ilaçlar kullanılırsa, hastalık ortadan kalkar. İlaçlama, mevsime, hayvanların yaşına, parazitin en yoğun olduğu zamana göre yapılır. Ayrıca, koruyucu olarak da ilaçlama yapılabilir. Parazitle mücadelede, hayvanların besili ve bakımlı olmalarının da önemi büyüktür.

Akciğer Kıl Kurdu

Koyun ve keçilerin akciğer ve soluk borusunda bulunurlar. Akciğerlerde iltihaba sebep olurlar. Boyu 3-8 cm, beyaz renkli, iplik görünümünde kurtlardır. Bu parazitlerin hayvanlara bulaşması; kurtları yumurtaları öksürükle dışarı çıkar veya hayvan tarafından yutulup dışkı ile atılır. Yumurtadan kurtçuklar (larvalar) çıkar ve otlara yapışırlar. Bu parazitli otları yiyen hayvanların bağırsağına, oradan da kan yolu ile akciğere gider ve burada yerleşir.

Kıl kurtlarının akciğerdeki görünümleri akciğer kıl kurdu bulunan hayvanlarda aşırı öksürük vardır. Hayvanlarda yorgunluk, bitkinlik, zayıflama, kansızlık, burun-göz akıntısı, bazen de ishal görülür. Hayvanda aynı zamanda mix(karışık) enfeksiyon şeklinde mide-bağırsak kıl kurtları da varsa, hayvanın yaşama şansı çok azalır. Koyun ve keçiler solunum yetmezliğinden veya akciğer iltihabından ölürler. Hayvanlarda kıl kurdu olup olmadığı Veteriner Laboratuvarında hayvanların dışkılarından kesin olarak teşhis edilir. Ölen hayvanların ise soluk borusu ve akciğerleri taze iken laboratuvara ulaştırılırsa çok kolay şekilde teşhisi yapılır. Hayvanlar koruyucu tedbir olarak, parazitli meralarda otlatılmamalı, temizlik, bakım ve beslemeye gereken önem verilmelidir.

Ekinococ – Kist Hastalığı

Hidatidoz insan ve hayvan sağlığını yakından ilgilendiren önemli bir paraziter hastalıktır. Echinococcusgranulosus'un olgun şekli köpek ve köpekillerin ince bağırsağında, sulu kist (Hydatidcyst) denen larva şekli ise koyun, siğir gibi otçullar başta olmak üzere birçok memeli ve insanların çeşitli organ ve dokularında parazit olarak yaşamaktadır. Hidatik kist veya hidatidoz denilen hastalık, yurdumuzun önemli paraziterzoonoz hastalıklarından biri olup hemen hemen her organ ve dokuya yerleşebilmektedir. Arakonak olan insan ve hayvanlar için en önemli bulaşma kaynağı enfekte köpeklerdir. Hayvanların yanısıra, insanlara da çok kolay geçebilen bir parazit olması sebebi ile, insan ve hayvan sağlığı açısından çok önemli bir parazit olup bu hastalığı asıl bulaştıran köpeklerdir. Kesin konakçısı olan köpeklerin bağırsaklarında yaşayan küçük bir şerit bu hastalığa sebep olur. Bu şeritlerin yumurtaları dışkı ile dışarı atıldığında, etrafta bulunan sebzelere, meyvelere veya köpeklere, elle temasla bulaşmakta, bazen de toz-toprak ile karışmaktadır.

Daha sonra bu bulaşık sebze-meyvelerden, ellerimizden, toz-topraktan da insanlara bulaşmaktadır. Ağız yolu ile mide-bağırsağa gelip açılmakta, orada gelişmekte ve daha sonra çeşitli organlara gidip yerleşmektedir. Yerleştiği yerlerde Kist hidatik adı verilen içi su dolu keseler meydana getirmekte ve bu keseler zamanla giderek büyümektedir. Şiddetli ağrılara ve zayıflamaya sebep olur. Eğer bu içi su dolu keseler patlarsa ölüme sebebiyet verirler. Ameliyatla bu keselerin patlatılmadan, dikkatlice çıkarılması gerekmektedir. Koyun ve keçilerde de aynı şekilde gelişmekte olup bu hasta hayvanların kistli iç organları köpekler tarafından yenirse, onların bağırsaklarında tekrar küçük şeritler oluşmakta, yumurtaları dışarı çıkarak insan ve hayvanlar tarafından alındığında da yine hastalık oluşmakta ve bu şekliyle döngü devam etmektedir. Bu hastalık hayvanda herhangi bir belirti göstermez. Ancak kesilen hayvanların iç organlarında özellikle karaciğerlerinde küçük sulu kesecikler şeklinde görülürler. Hayvanlarda zayıflıklara neden olurlar.

Kistlerin konak canlıda primer ve sekonder ya da lokal ve genel etkileri görülmektedir. Yerleştiği organın fizyolojik fonksiyonlarını olumsuz yönde etkilemekte ya da patlama sonucu anafilaktik şok gibi reaksiyonlara ve ani ölümlere neden olduğu bildirilmektedir. Genel belirtiler kurdeşen nöbetleri, eozinofili, çocuklarda büyümenin yavaşlaması şeklinde gözlenmektedir. Lokal belirtiler ise, karaciğer, akciğer, periton, dalak, üro-genital organlar, sinir sistemi, kalp, damar, kemik, deri ve pankreas gibi yerleştiği organ ve doku fonksiyonlarında azalma veya deformasyonlar şeklinde görülmektedir (22). Kist hidatik hastalığının primer tedavisi cerrahidir. Operasyon sırasında kist sıvısının ve yavru veziküllerin etrafa sızmasına dikkat etmek gerekir. Operasyondan sonra nüksleri önlemek için mebendazol ve praziquantel denenebilir.

Kist Hydatidli Organlar

Bu parazitten korunmak için önemli olan nokta yukarıda belirtilen bu döngüyü kırmak, bu zincirin halkalarını koparmak gerekir. Köpekler düzenli olarak bu şeritlere karşı ilaçlanmalı ve asıl önemlisi kist hidatidli (içi su dolu keseli) organlar asla köpeklere verilmemelidir. Böyle hastalıklı organlar, yakılarak, derin çukurlara gömülerek veya üzerlerine kireç dökülüp gömülmek suretiyle imha edilmelidir. Bu önlemler alınarak herkese anlatılıp öğretmeli ve herkesin de köpeklerine kist hidatidi yedirmemesi sağlanmalıdır. Ayrıca köpeklerde yılda en az 3 defa parazit ilaçları ile ilaçlanmalıdır.

Coenurus Cerebralis

Halk arasında delibaş ya da devvare hastalığı olarak bilinen bir hastalık olup hayvanlara köpeklerin dışkısıyla geçmektedir. Köpeklerde yaşayan bir tenyanın koyun ve keçilerarakağıdır. Hastalıklı köpeklerin dışkısı ile enfekte olan meralarda otlayan koyun ve keçiler bu etkeni alırlar. Coenuruscerebralis merkezi sinir sisteminde (beyin, beyincik, omurilik soğanı) yerleşmektedir.

Hayvanlar durgun, başları aşağıya ve yana eğik vaziyettedir. Başlarını yemliklere, duvarlara yaslarlar, diş gıcırdatma ve görme bozukluğu, ileri safhalarda körlük meydana gelir. Hayvanlar kendi etraflarında dönerler (bu yüzden delibaş hastalığı denmiştir). Daha sonra felç görülebilir. Ölüm bir hafta içinde meydana gelir. Genç hayvanlarda daha fazla görülen bir hastalıktır.

Hastalığın tedavisi, ilerlemiş durumlarda, hastalığın son dönemlerinde mümkün değildir. Bu durumdaki hayvanlar kesime sevk edilir. Hastalık erken döneminde fark edilirse, etkili ilaçlarla tedavi şansı olabilir. Ancak asıl tedbir, bu parazitin son konakçısı olan köpeklerin tedavi edilmesidir. Bu amaçla köpekler sık sık etkili ilaçlarla tedavi edilmeli ve koruyucu önlemlere mümkün olduğunca dikkat edilmelidir.

Şeritler (Sestodlar)

Halka halka, yassı vücudu olan parazitler ön kısımda bulunan başı (scolex) ile bağırsağa tutunurlar. Gelişmelerini ara konakçı yardımı ile tamamlarlar. Bu parazitler, hayvanların bağırsaklarındaki besin maddelerini emerek onlarda zayıflama ve düşkünlüğe yol açtıkları gibi, bir de toksin (zehir) salgılayarak hayvanları zehirlerler. Böylece hayvanlarda zafiyet, kansızlık, hal-sizlik, ishal gibi belirtiler ortaya çıkar. Kuzular hastalığa oldukça dayanıksız olup, ince bağırsakları parazitlerle tıkanan hayvanlarda ölüm meydana gelir.

Parazitin teşhisi , parazitin halkalarını dışkıda, anüs kenarında görmekle ve laboratuvarda yapılacak dışkı muayenesi ile konur.

Olgun Şeritlerin Görünümü

Tedavide, çok çeşitli ve etkili ilaçlar mevcut olup bu ilaçlar zamanında ve uygun miktarlarda kullanıldığında ancak iyi sonuç alınır.

Kan Parazitleri

Halk arasında yavsa olarak da adlandırılan mera keneleri tarafından, kan emmeleri esnasında hayvanlara bulaştırılan parazitlerdir. Bu parazitlerin sebep olduğu hastalıklar, yaz aylarında özellikle Mayıs-Ağustos arasında daha çok görülür.

Theileriosis (SITMA)

Yine keneler tarafından hayvanlara bulaştırılan, hızlı veya yavaş gelişebilen bir parazit hastalığıdır ve hızlı gelişmede, önce hayvanın lenf bezleri şişer, bezlerin içleri sarıdır. Kanlı ve sümüklü bir ishal görülür. Hayvanlar 8-15 gün içinde ölebilirler.

Babesiosis (Kan İşeme Hastalığı, Ağırma)

Kenelerin kan emmeleri sırasında koyun ve keçilere bulaştırdıkları bir hastalık olup yüksek ateş, kansızlık, kalp çarpıntısı, sarılık, sarı renkli dışkı, bazen ishal, geviş getirmenin durması ve kan işemegörülebilecek belirtilerdir. Göz kapaklarının içleri önce kızarır, sonra sararır, idrar koyulaşır, kahve telvesi rengine döner, zamanında tedavi edilmezse 8-15 gün içerisinde ölüm görülür.

- Tedavi Veteriner Hekimin uygun gördüğü ilaçlar ve yine onun kontrolünde mutlaka uygulanmalıdır.
- Bu parazitlere karşı olan ilaçların yanında, kalbi kuvvetlendirici, kan yapımını artırıcı ilaçlar, vitaminler iyi bir bakım-besleme uygulanmalıdır. Hayvanların hastalıktan korunmak için alınabilecek tedbirlerden en önemlisi temizlik, kenelerle yapılacak olan düzenli ve etkili mücadele çok önemli ve gereklidir.

Borsamız' dan

“Biz Bize Yeteriz Türkiyem”

Milli Dayanışma Kampanyasına Destek

Sn. Cumhurbaşkanımız R.Tayyip Erdoğan 'ın başlattığı Milli Dayanışma Kampanyası'na Şanlıurfa Ticaret Borsası olarak destek çağrısı yapan Şanlıurfa Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet KAYA; koronavirüs salgını nedeniyle ülke olarak zor bir süreçten geçtiklerini ve bu süreci en az hasarla atlattıkları için millet olarak el ele vermeleri gerektiğini ifade etti.

Sosyal yaşantımızı neredeyse durma noktasına getiren koronavirüs salgınının etkilerini azaltmak için sürecin ilk gününden bugüne kadar her türlü tedbiri alıp yürürlüğe koyan hükümetimiz, Sn Cumhurbaşkanımızın önderliğinde sosyal bir yardımlaşma olan Milli Dayanışma Kampanyası 'nı başlatarak çok isabetli bir karar almıştır.

Milli bir dava olan bu kampanyaya bağlıta bulunmanın gururunu yaşadıklarını ifade eden Başkan Mehmet Kaya; imkanı olan herkesin bu kampanyaya bağlıta bulunmaları bu zorlu sürecin geride kalması için çok önemli bir adım olacaktır. Bu vesileyle; Sn Cumhurbaşkanımızın başlatmış olduğu bu kampanyaya destek veren herkese şahsım ve kurumum adına teşekkür eder, aziz milletimize saygılarımı sunarım.

*Üretken Şehir,
Şanlıurfa...*

Şanlıurfa Ticaret Borsası

Adres: Paşabağı Mahallesi Zafer Caddesi No:13Haliliye/Şanlıurfa **Tel:** +90 414 315 10 66
(PBX) **Faks:**+90 414 315 10 69 **E-Posta:** sanliurfatb@tobb.org.tr
KEP Adresimiz: sanliurfatb@hs01.kep.tr

Buğday Pazarı Tescil Büromuz

Adres : Buğday Pazarı Zahireciler Borsası Akçakale Yolu Üzeri Borsa Binası Haliliye / ŞANLIURFA
Telefon: 0414 247 25 38 - Faks : 0414 247 25 39

Organize Sanayi Bölgesi Tescil Büromuz

Adres : Organize Sanayi Bölgesi Borsa Binası Haliliye / ŞANLIURFA
Telefon : 0414 369 12 63 - Faks : 0414 369 12 57

Ceylanpınar Tescil Bürosu

Adres : Ceylanpınar Caddesi Vergi Dairesi Bitişiği kat:2 Ceylanpınar / ŞANLIURFA
Telefon - Fax : 04145121364

Viranşehir Tescil Bürosu

Adres : Ceylanpınar Cd. Kemaloğlu İş Merkezi Kat:2 No:5 Viranşehir / ŞANLIURFA
Telefon - Fax : 0 414 512 13 64

Viranşehir Buğday Pazarı Tescil Bürosu

Adres : Yeni Buğday Pazarı Kompleks Binası Kat:2 Viranşehir / ŞANLIURFA
Telefon - Fax : 0 414 512 08 73

Siverek Tescil Bürosu

Adres : Hasan Çelebi Mahallesi 63. Sok. No: 4/2 Siverek / ŞANLIURFA
Telefon - Fax : 0 414 552 57 11

Akçakale Tescil Bürosu

Adres : Ceylanlı mahallesi Abdullah Gül Bulvarı Yeni Adliye Karşısı Müde Apt. No:225 Kat 2 Kapı - 8
Akçakale / ŞANLIURFA
Telefon - Fax : 0 414 411 30 41

İmam Keskin Tescil Bürosu

Adres : Eyyüp Nebi Mahallesi İmam Keskin Buğday Pazarı - Eyyübiye / ŞANLIURFA
Telefon - Faks :0 414 247 20 02

İŞTİRAKLERİMİZ

Adres: Şanlıurfa Tarım Ürünleri
Lisanslı Depoculuk AŞ. Akçakale Yolu
üzeri 10. Km. Eyyübiye / Şanlıurfa
Tel: 444 18 13
Mail: iletisim@gaplidas.com

Adres: Koçören Mh. 215. Cade
No:37/2 Şanlıurfa
Tel: 444 8 659
Fax: (0414) 502 51 11
Mail: info@pamlidas.com

Tarımda Kalite

Tarımda Kalite

www.sutb.org.tr